

Rugpjūčio 29-ąją prie Kauno savivaldybės su LPKTS vėliava ir transparantais rinkosi Kauno sk. politiniai kaliniai ir tremtiniai, Sąjūdžio atstovai. Jie laukė susitikimo su Kauno miesto savivaldybės tarybos nariais. Pikuotojų plakatai buvo lakoniški ir aiškūs: "Rusų "Gazprom" - Lietuvos okupacijos pradžia", "Lietuva mūsų - o energetika rusų", "Ar Kauno Taryba 2002 m. pakartos 1940-ųjų Liaudies Seimą?"...

Pikuotojai čia atėjo turėdami vieną tikslą - pareikšti protestą dėl Kauno šiluminės elektrinės pardavimo Rusijos bendrovei "Gazprom". Jie tikėjosi per atstovus savo mintis išsakyti Tarybos nariams, tačiau pasisakyti nebuvo leista. Posėdžių salėje buvo išdalytas "Tremtinys", kuriame išspausdintas Baltijos energetinių sistemų tyrimo asociacijos viceprezidento A. Dragūnevičiaus interviu.

Praeinantys pro pikuotojų būrelį kauniečiai sveikino juos ir sakė, jog tai vienintelė politinė jėga Lietuvoje,

Piketas prie savivaldybės

kuriai dar rūpi privatizavimo skaidrumas ir tai, kad labai svarbus Kauno miesto objektas nepatektų į rusų rankas. Tai pagrindinės Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos nuostatos sprendžiant svarbiausių šalies objektų privatizavimą.

LPKTS parengtame pareiškime Lietuvos Vyriausybei dėl Lietuvos energetinių objektų pardavimo Rusijai sakoma: "Raginame Lietuvos Vyriausybę stabdyti valstybingumui pragaištingą procesą, neparduoti "Jukos" "Mažeikių naftos" įmonės

valdymo teisių, neleisti susikurti užsienio monopolijoms Lietuvos energetikos ūkio sektoriuje".

Asta ŠAUKĖNAITĖ
Jono IVAŠKEVIČIAUS nuotr.
LPKTS valdybos bei Kauno skyriaus nariai prie Kauno savivaldybės

Jie amžiams išliks tautos atminty

Paskutinę rugpjūčio dieną buvo surengta išvyka Vytauto apygardos partizanų takais. Jau antroji tokia išvyka šiais metais. Pavasarį lankėmės Dainavos apygardoje. Tai Rytų Aukštaitija su savo kalnais ir kalneliais, ežerais ir miškeliais. Anykščių, Utenos, Zarasų, Švenčionių, Ig-

nalinos apylinkėse bei miestuose pokario metais vyko nuožmūs mūšiai, kuriuose žuvo 1200 partizanų. Rytų Lietuvos ginkluotojo pagrindžio organizacijos LLA Jungtinė Tigro rinktinė bei jai pavaldžios pagrindžio struktūros sudarė Vytauto apygardą. Renginys prasidėjo šv. Mi-

šiomis Utenos bažnyčioje. Jos šventoriuje įrengtos atminimo lentos iš Sibiro lagerių negrįžusiems ir žuvusiems tėviškės laukuose šio krašto žmonėms. Gausiai susirinkusių - dalyvavo per 200 žmonių - pasveikino LPKTS Utenos sk. pirmininkas Vincas Bliznikas, trumpai supažindi-

no su krašto istorija ir pakvietė kelionėn. Renginyje dalyvavo LPKTS vadovai - pirmininkas P. Jakučionis, tarybos pirmininkė V. Briedienė, valdybos pirmininko pavaduotoja J. Marcinkevičienė, skyrių pirmininkai, apskričių koordinatoriai.

Tauragnai. Centrinėje miestelio aikštėje pastatytas paminklas 112 žuvusių partizanų.

Aplankę muziejų ir išklaušę Tauragnų seniūno pasisakymo palikome šį miestelį.

Pamiškėse ir tankumynuose, laukuose ir miestelių aikštėse stovi kryžiai, paminklai, paminklinės lentos. Vieni senesni, jau laiko paženklinti, kiti nauji - dar medžio kvapas sklinda, dar raidės ryškios ir takelis, neseniai nutiestas, veda prie jų. Sustojame prie kuopos vado Vytauto Baltušio-Girėno adjutanto Leontijaus Kostino (visi jį čia vadina Levuku - aut. past.) kapo. Tai retas atvejis, kai į kovą su okupantu stojo rusų tautybės žmogus, sakė kalbėjusieji. Žmonės prie kapo padėjo gėlių.

Paminklas L. Kostinui - Kiečiui

Jono IVAŠKEVIČIAUS nuotr.

(keliamą į 5 psl.)

Aktualijos

■ Amerikiečių kompanijai "Williams" pasitraukus iš Lietuvos ir ketinant verslą su visomis lengvatomis perduoti Rusijos kompanijai "Jukos", ir politikai, ir žiniasklaida ėmė sutartinai kalbėti apie "netikėtumą". "Mažeikių naftos" akcijų perpardavimo istorija gali tapti korta prezidento rinkimų lošime. Vieniems - kertančiu koziriu, kitiems - paprasta šešiaake. Politologai mano, kad rinkimų kampanijos metu kandidatai nepraleis progos pasinaudoti galimybe apkaltinti oponentų ar pateisinti savo veiksmų.

■ Lietuvos Prezidentas V. Adamkus rugsėjo 8 d. išvyks su darbo vizitu į Jungtines Amerikos Valstijas. Jis dalyvaus verslininkų forume Čikagoje, sakys kalbą Jungtinių Tautų asamblėjoje ir dalyvaus rugsėjo 11-osios teroro aktų aukų paminėjime Niujorke.

■ Prezidentas V. Adamkus pritaria mirties bausmės panaikinimui. Šalies vadovas pasirašė dekretą, kuriuo pateikė Seimui ratifikuoti Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Tryliktoji protokolą dėl mirties bausmės panaikinimo visais atvejais.

■ Šalies ekonomistai ir politikos ekonomistai skeptiškai vertina galimybes baigti plataus masto Europos plėtrą iki 2004-ųjų sausio, kaip numato pati ES.

■ Rusija siūlydama išlaikyti dabartinę liberalias savo piliečių tranzito per Lietuvą sąlygas pirmiausia turėtų sudaryti su Lietuva nelegaliai atvykusių asmenų gražinimo (readmisijos) sutartis. Rusijos prezidento specialusis atstovas Kaliningrado sričiai D. Rogozinas pranešė pateikęs Europos Komisijai siūlymus dėl bevizio režimo šio anklavo gyventojams. Jis, pasak D. Rogozino, turėtų galioti kelerius metus po Europos Sąjungos plėtos.

■ Nemalonumai užplūdo Rusijos Dūmos narį V. Žirinovskį. Rugsėjo 3 d. Latvija oficialiai atsisakė išduoti jam vizą. Be to, Rusijos Dūmos pirmininkui G. Seleznievui pasiskusta dėl V. Žirinovskio "veiksmų". Jo elgesys artimiausiu metu gali būti svarstomas parlamento Žemuo-siuose rūmuose.

Lietuvos Respublikos Prezidentui V.Adamkui

2002 09 02 Nr. 160-095

Siunčiame Jums Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pareiškimą "Dėl Lietuvos energetikos objektų pardavimo Rusijai". Raginame Jus pasinaudoti visomis Konstitucijos Jums suteiktomis galiomis ir padaryti viską, kad Lietuva nepatektų nei į ekonominę, nei į politinę Rusijos priklausomybę. Prireikus raginame Jus sušaukti Valstybės gynimo tarybą ir dėl "Mažeikių naftos" bei kitų svarbių energetikos įmonių pardavimo priimti sprendimą, geriausiai atitinkantį Tautos ir Valstybės interesus.

Pagarbiai

Seimo narys, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos
pirmininkas Povilas JAKUČIONIS

Pareiškimas

2002 08 28

Dėl Lietuvos energetikos objektų pardavimo Rusijai

Artimiausi dveji metai žada būti lemtingi Lietuvos integracijai į euroatlantines struktūras. Dar šiais metais laukiame pakvietimo stoti į NATO ir užbaigti derybas dėl stojimo į Europos Sąjungą. Sėkmės atveju Lietuva ilgiems laikams ištrūktų iš Rusijos politinės įtakos zonos. Rusija, paskutinius tris šimtmečius su nedidelėmis pertraukomis laikiusi Lietuvą savo provincija, nenori jos prarasti, ieško įvairių būdų, kaip pratęsti dominavimą. Jei ne politinį, tai ekonominį. Iki šiol Rusijos politikų naudoti įvairūs politinio šantažo ir ekonominio spaudimo būdai apčiuopiamų rezultatų nedavė. Jau kelios Lietuvos Vyriausybės atsilaikė prieš šantažą ir spaudimą.

Dabar Rusijos politikai, atrodo, pasuko kitu keliu. Didelių Lietuvos energetikos ūkio ir pramonės objektų valdymą mėginama perimti stambiomis investicijomis. Koncernas "Mažeikių nafta", "Lietuvos dujos", Kauno elektrinė, Kėdainių "Lifosa", Elektros skirstomieji

tinklai tampa Rusijos kompanijų dėmesio objektais ir investavimo bei kitais būdais palaipsniui pereina į jų rankas.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga mano, kad stambių energetikos ūkio objektų perdavimas Rusijos kompanijoms pažeidžia Lietuvos saugumo pagrindų įstatymą ir kelia grėsmę Lietuvos saugumui. Sovietinės okupacijos metu vadintas "visasąjunginėmis" stambias įmones visada laikėme padidintos socialinės ir politinės įtampos židiniiais ir Rusijos "Trojos arkliais". Mes siūlėme jas parduoti tik Vakarų investuotojams arba išskaidyti ir parduoti Lietuvos nacionaliniams subjektams.

Raginame Lietuvos Vyriausybę stabdyti šį valstybingumui pragaištingą procesą, neperduoti "Jukos" "Mažeikių naftos" įmonės valdymo teisių, neleisti susikurti užsienio monopolijoms Lietuvos energetikos ūkio sektoriuje.

LPKTS pirmininkas
Povilas JAKUČIONIS

LR Prezidentui Valdui Adamkui
LR Seimo Pirmininkui Artūriui Paulauskui
LR Ministrui Pirmininkui Algirdui Mykolui Brazauskui

Pareiškimas

2002 08 30 Šiauliai

Šiomis dienomis didžiausią Lietuvos visuomenės susirūpinimą kelia JAV bendrovės "Williams" sprendimas parduoti jų valdomos "Mažeikių naftos" akcijų paketą su įmonės valdymo teise Rusijos koncernui "Jukos". Šiuo klausimu ypač daug spekuliacijų girdėti iš Seimo bei Vyriausybės. Dangstomasi įvairiausiai mažai įtikinamais argumentais, užuot iš esmės sprendus "Mažeikių naftos" problemą. Ryžtingai pasisakome prieš energetikos objektų pardavimą Rusijai. Iš esmės pritardami LPKTS pirmininko P.Jakučionio 2002 08 28 pareiškimui "Dėl Lietuvos energetikos objektų pardavimo Rusijai" kartu pareiškiamo, kad:

1. LR Prezidentas, LR Seimo Pirmininkas bei LR Ministras Pirmininkas privalo griežtai laikytis LR nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo reikalavimų bei dėti visas pastangas, kad "Mažeikių naftos" valdymas liktų Lietuvos Vyriausybės rankose.

2. Neleisti Rusijos monopoliniams kon-

cernams perimti Lietuvos strateginių energetinių objektų, tokiu būdu užtikrinant valstybės saugumą.

3. "Mažeikių naftos" pagrindinio akcijų paketo su įmonės valdymo teisėmis perdavimas Rusijos koncernui "Jukos" visiškai nesuderinamas su Lietuvos euroatlantinės integracijos strateginiais tikslais.

4. "Mažeikių naftos" pagrindinis akcijų paketas (bent 51 proc.) turi likti Lietuvos valstybės rankose.

Kartu reiškiamo nuogastavimus dėl stiprėjančių tendencijų nepaisyti Lietuvos visuomenės nuomonės ir interesų. Drįstame Jums priminti, kad pagrindinė Jūsų pareiga – ginti Lietuvos valstybės ir tautos interesus.

LPKTS Šiaulių sk. pirm.
Č.Dirkė
LTS Šiaulių sk. pirm.
R.Varapickas
LKDP Šiaulių sk. pirm.
V.Lamanauskas
LPKTB Šiaulių sk. pirm.
J.Mocius

Laiko pulsas

■ Šią savaitę Prezidentas V.Adamkus paskelbs, ar sieks būti perrinktas antrajai kadencijai. Vienu nežinomuoju liks mažiau. Daugelis politikos analitikų daro išvadą, kad dabartinis šalies vadovas kels savo kandidatūrą antrajai kadencijai. Tokios nuotaikos ypač sustiprėjo po Prezidento susitikimo su keliomis dešimtėmis šalies intelektualų. Garsūs mokslo, meno bei kultūros veikėjai atviru laišku paragino Valdą Adamkų vėl siekti prezidento posto. Ši visuomenės moralinė parama svarbi ir labai laiku dabartiniam šalies vadovui, tačiau galutinį sprendimą lems ne asmeniniai motyvai, bet atsakomybė visai šaliai. Neabejotina, kad "Mažeikių naftos" istorija taps vienu iš svarbiausių rinkimų kampanijos klausimų. Jau dabar R.Pakso bendražygiai trina iš pasitenkinimo rankas ir trimituoja apie savo lyderio įžvalgumą. Istorija su "Williams" – tai istorija apie dvigubą išdavystę: strateginio investuotojo ir savojo premjero R.Pakso (bei dabartinės Vyriausybės), ilgai slėpusio sunkias pasekmes Lietuvos ūkiui ir lemiamą akimirką sprukusio į krūmus nuo atsakomybės. Dabartinio šalies vadovo pozicija niekada nevengti atsakomybės kaip tik ir daro jį patrauklų įvairių pažiūrų žmonėms. Dalyvaudamas rinkimuose kaip nepartinis kandidatas V.Adamkus turėtų ga-

limybę krašto pažangos darbams sutelkti kuo platesnį visuomeninių bei politinių jėgų spektrą. Tuo pat metu Rusijos kapitalo išsigalėjimas Lietuvos energetikos ūkyje turėtų paskatinti dešiniųjų jėgų konsolidaciją ir iškelti vieną kandidatą per numatytus prezidento rinkimus. Ar galėtų juo tapti V.Adamkus, parodys netolima ateitis.

■ Lietuvoje vis plačiau aptarinėjama galimybė, kad į šalį gali atvykti Jungtinių Valstijų prezidentas Dž.Bušas. Nors JAV prezidento Dž.Bušo kelionė į Lietuvą dar oficialiai nepatvirtinta, aukšti šalies pareigūnai vis mažiau abejoja tokia galimybe. Manoma, kad JAV prezidentas į Lietuvą atvyktų iš karto po lapkričio mėnesį Prahėje vykšančio NATO šalių vadovų susitikimo, kuriame Lietuva tikisi sulaukti pakvietimo į Aljansą.

■ JAV Senato Užsienio reikalų komiteto pirmininkas Dž.R.Bidenas teigia esąs beveik įsitikinęs, kad lapkritį Prahėje įvyksiančiame NATO šalių vadovų susitikime Aljansą bus pakviestos Lietuva, Latvija, Estija, Slovėnija ir Slovakija. Abejonių kyla tik dėl Rumunijos ir Bulgarijos. Įtakingas JAV senatorius pasisako už kuo platesnę NATO plėtrą ir tikisi, kad Senatas kitais metais galės patvirtinti septynių naujų narių priėmimą į Aljansą.

Juozas KUNDROTAS

Kas temdo Rusijos ir Ukrainos santykius?

Pasaulį apskriejo politinis komentaras dėl ukrainiečių sukilėlių armijos, kuri Antrojo pasaulinio karo metais kovojo už Ukrainos nepriklausomybę. Kijevas ketina ukrainiečių partizanų sąjungą, kuris kovojo su nacių pajėgomis, o vėliau atsigręžė prieš sovietinį režimą ir sovietinius partizanus, nes juos laikė rusų okupacinėmis pajėgomis, pripažinti oficialiais kovotojais už laisvę. Ši opi tema gyvuoja iki šiol, net žlugus Sovietų sąjungai ir Ukrainai atkūrus nepriklausomybę. Dabar Ukrainos vyriausybė ukrainiečių sukilėlių armiją savo šalies įstatymais ketina reabilituoti, o dar gyviems jos nariams suteikti tokias pat pensijas bei lengvatas kaip Raudonosios armijos veteranams.

Ukrainiečių sukilėlių armija susikūrė 1942 metais. Jai priklausė nuo 40 iki 100 tūkst. vyrų ir moterų, kurie telkėsi vakarų Ukrainos miškuose. Karpatų kalnai jiems buvo puiki priedanga. Su sovietų pajėgomis partizanai kovojo pasitraukusios vokiečių kariuomenės paliktais ginklais. Partizanų vadas savo bunkeryje žuvo 1950 m. sovietų kariuomenei surengus pasilą. Pritrūkus ginklų, amunicijos ir politinės paramos, esant dideliame spaudimui, partizaninė veikla 1953 m. nutrūko. Tūkstančiai pasipriešinimo armijos kovotojų buvo sušaudyti arba ištremti į Sibirą.

Kai Ukrainos mokslų akademija paskelbė išsamią istorijų studiją, kuria remdamasi Kijevo vyriausybė svarsto galimybę ukrainiečių partizanų sąjungą reabilituoti, Rusija neištvėrė. Ji apkaltino Ukrainą, jog ši remia nacionalistus. Rusijos spauda prabilo apie Ukrainoje galvas keliančius nacionalistų "banditus". Tačiau Ukrainos užsienio reikalų ministras A.Zienka pareiškė, kad Kijevui šiuo klausimu sveitimų patarimų nereikia.

Kodėl Ukrainos prezidentas L.Kučma bei šalies valdžia šį klausimą kelia būtent dabar? Ukrainos politikai į jį atsako taip: artėja Ukrainos prezidento rinkimai (2004 m.). Juose dalyvauti dabartiniam prezidentui L.Kučmai neleidžia šalies Konstitucijos įstatymas, tačiau ukrainiečių sukilėlių armijos klausimas rinkėjus papirks, ypač šalies vakaruose. O norint armiją įstatymiškai reabilituoti reikės parlamento pritarimo. Surinkti balsų daugumą gali būti kur kas sunkiau. Net jei būtų padarytos Konstitucijos pataisos, politikų nuomone, dėl to kiltų nesusipratimų tarp Rusijos ir Ukrainos. Dabartinė Rusijos nuostata tėra tik poza, o ir Rusijoje, ir Ukrainoje yra nemažai pragmatiškų politikų, manančių ir dirbančių prie tų dalykų, kurie abiem šalims yra svarbūs.

Parengta pagal užsienio radijo komentarus

Narcizas RASIMAVIČIUS

Ne "Williams" Rusijai padovanojo strateginį Būtingės terminalą, o mūsų Vyriausybė

Lietuva, kitaip negu Latvija su Estija, išvengė tokio didelio rusakalbių kolonistų skaičiaus. Garbė Lietuvos partizanams, kad tokie kolonistai geriau rinkosi prūsų žemę. Ir tada buvo pasirinkta kita Lietuvos rusinimo forma – ekonominė. Pradėjo "sąjunginio pavaldumo" įmonių kūrimas ir statyba. Taip atsirado cemento gamykla Akmenėje, chemijos gamyklos Jonavoje ir Kėdainiuose, Atominė elektrinė, milžiniškas žvejybos laivynas, Naftos eksporto bazė, Laivininkystės ir Laivų remonto įmonės Klaipėdoje, specialios įmonės, išmėtytos po atskirus Lietuvos miestelius ir t.t. Atskirais Komunistų partijos ir administracijos aktais buvo nustatinėjama, kokia turi būti nacionalinė tokių įmonių sudėtis, jau nekalbant apie privalomą raštvedybą rusų kalba. Pvz., Klaipėdoje buvo nustatyta, kad lietuviai šiose įmonėse negalėjo sudaryti daugiau kaip 10 procentų. Oficialiai taip pat buvo kalbama, kad viso to negalima politizuoti, nes "ekonomika turi būti ekonomiška". Tiek daug "sąjunginio pavaldumo" įmonių latviai ir estai neturėjo.

Atkūrus nepriklausomybę buvo aišku, kad tokios didelės, tūkstančiais kilometrų atskirtos nuo žaliavų šaltinių įmonės laisvos konkurencijos sąlygomis yra neperspektyvios, svetimkūniai Lietuvos valstybėje. Tokias įmones reikėjo priversti dirbti šalies interesams arba likviduoti. Lietuvos ekonomika be Atominės elektrinės, Mažeikių, Kėdainių įmonių būtų daug stabilesnė, negu dabar turime. Kas galėtų įrodyti priešingai?

Kaip baigėsi Mažeikiams, matome. Vyriausybė per trišalius susitarimus šių buvusių "sąjunginę įmonę" sugrąžina rusams ir dar pridėda Būtingės terminalą. Ne "Williams" tai daro, o būtent mūsų Vyriausybė, lyg tyčia sudarydama progą rusų laivynui bet kokių pretekstu atsirasti prie plūdūro. Šiandien visuomenei pametamas teiginys, kad ekonomika neturi būti politiška, yra toks pat naivus kaip brežnevinis – "ekonomika turi būti ekonomiška". Juk visi gerai suprantame, kad praradę galimybę valdyti tampame priklausomi nuo savininkų požiūrio į galimybę naudoti politikoje ekonominius svetus. Žinant tai menkai paguodžia anglų lordo pasakymas, kad šiandieninė Rusija yra kita Rusija. Taip, mielas lorde, kita, bet ne kitokia. Pats jūsų atsiuntimas tą patvirtina. Tai ta Rusija, kuri anglų panosėje užima aerodromą Kosove, kuri šiandien bombarduoja Gruziją, apginkluoja Hu-

seina, kurios parlamente neatsiaskoma kėslų atplėšti nuo Lietuvos Vilnių ar Klaipėdą, kuri rezga planus sujungti sausuma Rusiją su Kaliningrado sritimi, kurios dvasininkai siekia Lietuvoje sukurti lietuvišką Maskvai pavaldžią Stačiatikių bažnyčią, kuri savo teritorijoje slepia teroristus, iššaudžiusius Lietuvos valstybės pareigūnus, kurios pareigūnai aptarinėja su Lietuvos parlamentaru galimybę referendumais keisti rinkimų sistemą ir svarsto galimus finansavimo klausimus ir t.t. ir t.t.

O visiškai rimti bandymai per geležinkelių tarifus užsmaugti Baltijos šalių uostus, o patys rimčiausi veiksmai ir raginimai Klaipėdos uostą paversti Kaliningrado priedu? Ar tai ne ekonominių svertų naudojimas politikai? Labai jau primityvu aiškinti, kad šiandieniniai Mažeikiai biudžetui mažiau svarbūs negu Alytaus įmonės. Bet ar Alytaus įmonės buvo kada paverstos milžiniška šešėlinės Rusijos ekonomikos pinigų plovykla, ar šie pinigai nebuvo naudojami Lietuvos pareigūnams papirkinėti, ar nebuvo jie naudojami rinkimams finansuoti? Mažeikiuose tai buvo jau praeitis, bet akivaizdu, kad rusiškajam kapitalui užvaldant visas tas sritis, kurios gali būti panaudotos politiniam spaudimui kaip visuma, tu bus naudojamas. Tai viena iš priežasčių, dėl ko Lietuva negali ištrūkti iš korupcijos gniaužtų, ir tai konstatuoja vakariečiai. Su šiuo kapitalu sugrįžta ir korupcinis gyvenimo būdas, jis tampa lyg ir legalus. Viskas sutariama medžioklėse, pirtelėse, sekso paslaugos tampa kaip sandėrio magaryčios, melas – kaip normali politiko kalbos maniera. Juk apie "Williams" ir "Jukos" sandėrį Vyriausybės vadovas su ministru Tele-3 operatoriaus buvo pagauti besikalbantys ir parodyti dar gegužės mėnesį. Atėjo "Gazprom" į Kauno elektrinę – rimčiausi korupciniai įtarimai, korupcinė tokių ginčų nagrinėjimo tvarka dar padidins neigiamą Lietuvos vertinimą. Na, o kaip su įgaliuojamų viršijimu pasirašant nelemtą trišalį susitarimą, o kur dingio tie milijonai, kuriuos "Jukos" siūlė iš pradžių, o paskui mažiau sumokėjo "Williams"? Gal tai užmokestis Lietuvos valdininkams už Būtingę? Taigi agresyvus rusiškojo kapitalo skverbimasis į svarbiausias sritis yra ne ekonomika, o politika. Tik primityvai ar cinikai gali nematyti tokios politikos padarinių Lietuvos valstybei. Taip, Rusija kita, bet jos politika dar ne kita.

LA Nr.200

Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) prezidento

Pareiškimas

Dėl Vyriausybės veikslių sprendžiant "Mažeikių naftos" ateities klausimus

Vyriausybės skubėjimas sprendžiant "Mažeikių naftos" visišką perleidimą Rusijos kompanijoms kelia didžiulį susirūpinimą ir pasipiktinimą. Nors Vyriausybė turi visą mėnesį laiko svarstyti ir spręsti, ar verta išpirkti dalį "Williams" kompanijos parduodamų akcijų, tuo susigrąžinant daugumą akcijų į savo rankas, ministras P. Čėsna jau dabar siūlo Vyriausybei to nedaryti. Matyt, Vyriausybės vadovas pageidavo būtent šio siūlymo, ir Vyriausybė tokį sprendimą šiandien skubiai ir padarė.

Akivaizdu, kad vengiama svarbiausią klausimą atvirai ir valstybiškai svarstyti. Valstybiškai mąstantiems politikams neįmanoma suprasti, kodėl tokie klausimai nėra prieš tai aptariami Seimo Ekonomikos komitete ir specialioje Seimo diskusijoje, kodėl nėra prašoma Valstybės saugumo departamento įvertinti susiklostančią padėtį nacionalinio saugumo požiūriu, kodėl ši problema nėra aptariama Prezidento vadovaujamoje Valstybės gynimo taryboje, galų gale, kodėl vengiama ši klausimą bent jau aptarti su parlamentinių partijų atstovais, ką ne vieną kartą siūlė įvairios partijos.

Toks Vyriausybės elgesys dar sykį patvirtina nebe prielaidą, o faktą, kad Vyriausybės nariai (pirmiausia jos vadovas) jau seniai žinojo ir pritarė šiam scenarijui, pagal kurį "Jukos" kompanija perims visą "Mažeikių naftos" įmo-

nės kontrolę. Todėl šiandien Vyriausybė skuba - kiek galima greičiau ir paslapti nuo visuomenės - anksčiau kažkieko duotus pažadus įteisinti. Tai rodo ir faktas, kad Vyriausybės atstovai su dideliu entuziazmu naudoja savo scenarijui palankią, matyt, "Jukos" kompanijos teisininkų parengtą, 1999-2002 metų sutarčių interpretaciją, kuri, mūsų įsitikinimu, yra visiškai netiksli.

Šiais negarbingais tariamai kolektyviniais veiksmais siekiama pridengti asmeninę Premjero A. Brazausko politinę valią, kurią jis ne vieną kartą yra viešai išsakęs, - "Mažeikių naftos" įmonės kontrolę reikia atiduoti Rusijos naftos kompanijoms.

Tačiau Lietuvos Konstitucija numato, kad tokie klausimai negali būti sprendžiami vien Ministro Pirmininko autoritarine politine valia.

Kadangi Ministras Pirmininkas, būdamas informuotas apie nelabai slaptą dviejų kompanijų (būsimą trišalį) sandorį, dėl kurio derėtasi visus 2002 metus, neinformavo apie tai nei Prezidento, nei Seimo, Generalinė prokuratūra turėtų iširti, ar tuo nebuvo padaryta ne vien politinė, bet ir materialinė žala valstybės interesams.

Kviečiame Vyriausybės narius suvokti kiekvieno asmeninę politinę atsakomybę priimant tokius sprendimus ir susilaikyti nuo aklo paklusnumo.

TS (LK) pirmininkas
V.Landsbergis

Rinkiminis pokeris

Kai jau išeis šis "Tremtinio" numeris, turėtų paaiškėti, ar Prezidentas V.Adamkus ketina kelti savo kandidatūrą antrajai kadencijai. Dauguma apžvalgininkų neabejoja, kad V.Adamkus tikrai kandidatuos. Vis dažniau kalbama, kad dabartinė neokomunistinė dauguma siekdama išlaikyti absoliučią valdžią linkusi palikti viską, kaip yra dabar. Tai yra – Prezidentas (faktiškai neturintis jokios valdžios) lieka tas pats, Vyriausybei vadovauja A.Brazauskas, o Seimui – A.Paulauskas. Neatsitiktinai po trijų aukščiausiųjų Lietuvos vadovų pietų prezidentūroje visi trys tautos vedliai buvo labai nekalbūs ir susitikimo bei įvykusio pokalbio detales pavedė komentuoti krašto apsaugos ministrui L.Linkevičiui, pietavusiam kartu su V.Adamkumi, A.Brazausku ir A.Paulausku. Ministras teigė, kad pagrindinė trijų vadovų susitikimo tema buvo galimas Lietuvos karių dalyvavimas tarptautinėse taikos palaikymo misijose. Konkrečiai – Afganistane. Pasak krašto apsaugos ministro, gavus kvietimą į JAV ir jų sąjungininkų vykdomą taikos misiją Afganistane būtų siunčiami tik savanoriai. Tačiau niekas neabejoja, kad "didžiojo trejeto" susitikime ne šis klausimas buvo svarbiausias.

Iš anksto atmetamas

Valdančioji Seimo dauguma, nusprendusi ateinančią antradienį svarstyti Prezidento vetuotas Piliiečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamojį turtą atkūrimo įstatymo pataisas, jau iš anksto pareiškė, kad Prezidento veto bus atmestas. Kaip žinoma, Prezidentas vetuodamas šias pataisas pažymėjo, kad įstatyme numatytas gyvenamųjų namų, jų dalių ir butų paėmimas iš jų savininkų tenkina tik individualius, o ne visuomeninius poreikius ir gali pažeisti piliečių konstitucinę teisę į privačią nuosavybę. Be to, Prezidentas pasiūlė bent jau atidėti šio įstatymo įsigaliojimą iki 2003 m. balandžio 1 d. bei palaukti Konstitucinio Teismo sprendimo, kuris turėtų išaiškinti, ar savininkų nekilnojamojo turto nusavinimas ir perdavimas nuomininkams neprieštarausja Konstitucijai.

Seimo Valstybės valdymo ir savi-valdybių komiteto pirmininkas P.Papovas "apgailėstavo", kad Prezidentas grąžindamas Seimui pakartotinai svarstyti komunistinės daugumos priimtas įstatymo pataisas nežengia koja kojon su gyvenimu. Pasirodo, kad toks žengimas koja kojon galimas tik pagal "kompetentingiausias" partijos muziką.

Jonas BALNIKAS

Kaliningradas – Europos “juodoji skylė”, Karaliaučius – Lietuvos galvos skausmas

Kas žingsnis – kliūtis, kas diena – vis nauja išgalvota problema. Tokiais žodžiais galima trumpai apibūdinti Rusijos politikų ir jų įtakojamos spaudos pretenzijas Europos Sąjungai ir Lietuvai dėl numatomo vizų režimo įvedimo Karaliaučiaus krašto ir Rusijos gyventojams.

Padėtį tiksliai apibūdino prof. Vytautas Landsbergis tokiais žodžiais: “Rusijos diplomatai siekia paversti numatomą vizų įvedimą... derybų klausimu ir taip pristabdyti Lietuvos integraciją į Europos Sąjungą”. Jie “vaidina spektaklį su strateginiu tikslu” (LA Nr.191). Toliau rašoma: “Rugsėji vyksiančioje ET sesijoje Strasbūre yra numatyta svarstyti padėtį Karaliaučiaus krašte. Europos Komisijos atstovai yra pareiškę, kad dėl Karaliaučiaus krašto būtina siekti sprendimo, kuris nepažeistų Lietuvos suverenumo ir neprieštarautų Šengeno sutarties reikalavimams”. Danijos užsienio reikalų ministras Peras Stign Moelleris dar kartą pakartojo, kad “darant sprendimus reikės gerbti Lietuvos suverenumą bei jos sprendimą tapti pilnateise ES nare”. Tai mus turėtų nuteikti optimistiškai. Kad šį kartą galinjieji už Lietuvos nugaros nespręstų jai aktualių problemų. Nors žodis “pilnateise” verčia suklusti. Ar nėra kokių nors užkulisinių planų Lietuvai priimti į ES su koku nors ypatingu statusu, paversti kokia nors buferine zona? Matyt, Rusija to norėtų.

Europai Kaliningradas – tai “juodoji skylė”, kurią reikia užtaisyti kelyje į ES plėtrą, kartu išlaikant gerus santykius su Rusija. Lietuvai Karaliaučius – tai gentainių prūsų ir lietuvininkų žemė ir lietuviškos raštijos, kultūros ir švietimo lopšys. Rusijai Kaliningradas – tai karo bazė prieš Europą, intrigų, politinių spekuliacijų teritorija.

Pataikavimas didžiarusiškoms ambicijoms

Verta klausti, kas tas “skylės” ir problemas sukūrė? Kaip jos atsirado? Tikrai ne savaime. Prieš gerą pusšimtį metų jas sukūrė neįžvalgi Vakarų Europos ir JAV politika. Kai pataikaujant Stalinui Karaliaučiaus kraštas buvo paliktas SSRS žinioje. Tas pataikavimas didžiarusiškoms ambicijoms tęsiasi iki šiol. Tą

patvirtina Prancūzijos prezidento Žako Širako žodžiai – esą jis supranta rusų tautinės savivarbos jausmus. Kol toks pataikavimas bus, Rusijos politikai nesiliaus spekuliuoti. Juk ta pati Prancūzija, o ir Anglija, Olandija bei kitos Europos valstybės atsisakė savo užjūrio teritorijų. Net padėjo ten susikurti nepriklausomoms valstybėms. Ar jų piliečių tautinė savivarba dėl to nukentėjo? Kodėl didžiarusiškoms ambicijoms daroma išimtis ir tuo skatinamas tų ambicijų ilgalaikis gyvavimas? Juk išvardytos demokratinės Europos šalys, taip pat kaip ir Rusija, kariavo, sudėjo daug aukų ir karo nepalaimėjo. Bet užkariautų žemių sau, kaip karo trofėjų, nepasiliko, kaip Rusija Karaliaučiaus kraštą ir mažutes Kurilų salas. Potsdamo sutartimi Karaliaučiaus kraštas SSRS pavestas administruoti iki Taikos sutarties sudarymo. Kas dabar galėtų pasakyti, kur ir kada ta Taikos sutartis buvo sudaryta ir ar buvo joje Karaliaučiaus kraštas SSRS ar Rusijai atiduotas amžiams? Niekas negirdėjo? Tai gal vėl buvo slapsti protokolai ar susitarimai kaip Molotovo-Ribentropo. Nieko nėra baisesnio ir tragiškesnio už didžiųjų valstybių slaptus susitarimus. Gerų darbų niekas neslepia. Belieka pritarti Danijos laikraščio “Jullands Posten” redakcijos nuomonei, jog rusai sukūrė Kaliningrado problemą Europai, paversdami kažkada klestėjusį Prūsijos Keningsbergą “varganu plėšikų lizdu”, ir siūlymui rusams “pasitraukti į Rusiją, o sritį perduoti ES, bendram Lenkijos, Lietuvos ir galbūt Vokietijos valdymui”.

Ką užkariavai, tas tavo

Toks siūlymas baisiai papiktino Rusijos politikus, nes “iš fašistų išlaisvinta Kaliningrado žemė aplaistyta šimtų tūkstančių sovietinių karių krauju”. Taigi pagal ankstyvųjų viduramžių teisę: ką užkariavai, tas tavo. Bet žuvę

sovietiniai kariai tikrai nebuvo vien rusai. Jų buvo gal pusė, gal mažiau. Gal reikėtų visiems tos žemės “atsirėžti” po gabalėlį – lietuviams, baltarusiams, ukrainiečiams, kazachams, gruzinams?.. Pagal tą pačią teisę. Vien Pagėgių kaupuose guli 1552 16-osios lietuviškosios divizijos karių. O kiek ten lietuvių kraujo pralieta kovose su kryžiuočiais? Ir prūsų kraujo ežerai. Kiek ta pati sovietų armija išžudė vietos gyventojų, kiek išmarino badu vykdydama ten tikrą genocidą? Po karo būriai badaujančių iš Rytprusių vaikščiojo po Lietuvą elgetaudami.

Karaliaučiaus kraštas – bene vienintelė užkariauta ir kolonizuota žemė Europoje. Rusijai – nei rusams, nei slavams ji niekada nepriklausė. Tą turbūt supranta ir Rusijos politikai. Jie jaučiasi netvirtai ir įtarinėja Europos Sąjungą ir JAV norint grąžinti šį kraštą Vokietijai. Minima 1994 m. vasarį Europos parlamentu priimta 27 punktų speciali rezoliucija, kurios esmė – esą laipsniškas Karaliaučiaus krašto atskyrimas nuo Rusijos ir ES protektorato paskelbimas, leidžiant ten apsigyventi vokiečiams. 1995 m. JAV Kongresas priėmęs rezoliuciją, kurioje sakoma, kad Karaliaučiaus kraštui reikalinga tarptautinė globa. Tada Vokietijoje buvo užregistruota visuomeninė organizacija “Laisvosios Prūsijos vyriausybė tremtyje”.

Pretenzijos Lietuvai ir ES

Tranzito ir vizų klausimas vienodai liečia ir Lietuvą, ir Lenkiją. Bet rusų diplomatų ir valdiškos žiniasklaidos puolimas koncentruojamas į Lietuvą. Matyt, kaip į silpnę grandį. Pretenzijos, reikalavimai, pseudoistoriniai “argumentai”, net gąsdinimai lyte lyja. V.Putino atstovas Karaliaučiaus kraštui, Dūmos užsienio reikalų komiteto pirmininkas D.Rogozinas grasina nesiųsti prekių tranzitu per Lietuvą, neratifikuoti sienos sutarties, jei Lietuva įves vizas. Beje, sienų sutarčių Rusijos Dūma neratifikavo ne tik su Lietuva, bet ir su Lenkija, Latvija, Estija. Ir ši aplinkybė vargu ar daro įtaką šių šalių integracijai į euroatlantines struktūras. Jau

keleri metai Lietuva negali susitarti su Rusija dėl geležinkelio tarifų harmonizavimo, nes Rusija vykdo protekcionistinę politiką.

Rusijos Dūmoje buvo svarstomas klausimas dėl Molotovo-Ribentropo pakto denonsavimo, Vilniaus ir Vilniaus krašto perdavimo Lenkijai, Klaipėdos ir Klaipėdos krašto prijungimo prie Rusijos (Karaliaučiaus krašto). Nors šios akivaizdžios teritorinės pretenzijos Dūmoje buvo atmestos, tačiau Rusijos spaudoje jos ir toliau eskaluojamos. Rusijos Federacijos tarybos (Rusijos aukštieji parlamento rūmai) žurnale prof. A.Plotnikovas siūlo priversti Lietuvą pasirašyti su RF bevizio neatlygintino žmonių ir krovinių tranzito sutartį. Siūlo panaudoti teritorines pretenzijas ne tik į Vilnių ir Klaipėdą, bet ir į koridorių palei Lenkijos sieną, kurį, pasak autoriaus, 1941 m. SSRS nusipirko iš Vokietijos už 7,5 mln. JAV dolerių ir perdavė LSSR. Panašius paistalus rašo N.Platonovas laikraštyje “Nezavisimaja gazeta”. Jei Lietuva jau nebe LSSR, tai ji privalanti tas teritorijas sugrąžinti SSRS įpėdinei Rusijos Federacijai, antraip Rusija gali kreiptis į Tarptautinį Hagos teismą pagalbos prieš Lietuvą!

Gaila, kad nė vienas iš tų politikų ar straipsnių rašinėtojų nesiūlo, kad RF, kaip SSRS teisių ir pareigų perėmėja, atlygintų Lietuvai 287 mlrd. JAV dolerių siekiančią SSRS okupacijos žalą. Jie nenuooseklūs.

Panašių, sveiku protu nesuvokiamų pretenzijų, reikalavimų galima perskaityti Rusijos spaudoje ir išgirsti iš jos diplomatų lūpų vos ne kasdien. Rusijos kontržvalgyba reiškia pretenzijas, kad Lietuvoje veikianti didžiausia JAV CŽV rezidentūra ir kartu su Lietuvos specialiosiomis tarnybomis dirbanti prieš Rusiją, kam Lietuva atsisakiusi “gerų KGB specialistų” paslaugų. Kad Ignalinos AE uždarymas Rusijai padarysiąs ekonominę žalą, nes Lietuva nepirksianti atominio kuro.

Tų pretenzijų netrūksta ir Europos Sąjungos adresu. Esą ES turėtų subsidijuoti

susisiekimą jūra ir oru tarp Rusijos ir Karaliaučiaus krašto, nes rusų tautinė savivarba neleidia prašyti Lietuvos vizų. Kas reikštų – apmokėti už didžiarusišką ambicijas svertimais pinigais. Esą EK pareigūnai su Rusijos atstovais kalbasi nenuolankiai ir dėl to ilgam gali būti sugadinti ES ir Rusijos santykiai. Žodžiu, elgiamasi pagal principą: geriausia gynyba – puolimas.

Rusijos nacionalbolševikai (NBP) piketuoja prie ES atstovybės Maskvoje su plakatais “Reikia mylėti rusus”, “Rusija viskas, visa kita – niekas”. Kuo ne nacistų pamėgtas “Deutschland über alles!”

Braunasi pro langą

Objektyvumo dėlei reikia pripažinti, kad Rusijos spaudoje pasirodo ir nuosaikių protingų nuomonių. Sergejus Šelinas žurnale “Novoje vremia” juokiasi iš politikų isteriškų šauksmų. Nes susisiekimą su Karaliaučiumi nesunku organizuoti jūra ir oru. Juo labiau kad pačioje Rusijoje iki šiol yra miestų ir sričių, kurios pasiekiamos tik oru ir jūra. Ir tai tik ištirpus ledams. Matyt, kad tokią galiybę pripažįsta ir pats D.Rogozinas, nes pažadėjo Karaliaučiaus gyventojams pasirūpinti, kad greičiau pradėtų veikti jūrų perkėla Sankt Peterburgas-Baltijskas, išplėsti oro uostą, pritaikyti geležinkelį ir autokelius prie europinių reikalavimų. Jei Europos Sąjungos derybininkai bus tvirti, Rusijai teks sutikti su bendra tvarka ir tas sutikimas duos ir jai naudos. O audra Karaliaučiaus “stiklinėje” greit nurims.

Dabar Rusijos politika suka kitu Lietuvos pajungimo keliu. Rusija suaktyvino pastangas perimti į savo rankas visą Lietuvos energetikos ūkį ir dideles pramonės įmones. “Mažeikių nafta”, “Lietuvos dujos”, Kauno elektrinė, Kėdainių “Lifosa” – tai toli gražu ne pilnas sąrašas. Lietuvos Vyriausybė šio pragaištingo valstybingumui proceso ne tik kad nestabdo, bet jį skatina ir pateisina. Žmonės sako: “Išmestas pro duris braunasi pro langą”.

Jie amžiams išliks tautos atminty

(atkelta iš 1 psl.)

Gudeniškių kaimas, Kudrų miškas, Ginučių piliakalnis, Maniuliškio kaimas... Neįmanoma išvardyti visų kaimų ir miestelių, miškų ir miškelių, kur vyko mūšiai. Jų vietas dabar žymi gražūs aukštaitiški kryžiai. Prie vieno iš jų atėjo žuvusio partizano Vinco Deveikio sūnus. Jis sunkiai sulaikydamas ašaras padėjo susirinkusiems už pagerbtą tėvo atminimą.

Skausmo ir kančių kalnelis

Prie pat vandens telkinio Utenoje lyg balta gulbė pašautais sparnais stovi Marijos

ties. Neištrinė. Jie liko gyvi, jų vardai, iškalti granite, išliks ateities kartoms.

Prie kuklaus paminklėlio, stovinčio nuošalioje pakelės aukštumoje, įamžintos keturios pavardės - F. ir B. Stasiškių, J. Čyžo, I. Klibo. Paminklas pastatytas LGGRTC lėšomis. Prie šio paminklo Seimo narys A. Stasiškis padėjo gėlių ir tarė keletą žodžių:

- Šių dviejų žuvusiųjų pavardės kaip ir mano, - sakė Seimo narys, - tai tolimi mano giminės. Ši išvyka labai prasminga, nes mes pagerbiame tuos, kurie žuvo už tėvynę, už mūsų Lietuvą, kad mes būtume laisvi. Ta jų kova ir

ir jų vykdytojų. Vietos gyventojai matė, kaip iš stovyklos arkliais traukė vežimus su sužeistaisiais ir nukautųjų kūnais. Partizanams laimėti ši mūšį padėjo puikiai parinkta vieta. Po šio mūšio vyras pasitraukė į Žaliąją girią, mažomis grupelėmis pasklido po kitas vietas.

Neišvengė mirties Lokio rinktinės Vyties kuopos partizanų vadas Mykolas Kazanas. Dabar Jaskoniškėse pastatytas rezistencinės kovos atminimo ženklas. "Lokio rinktinės vadui M. Kazanui, partizanams - A. Bražiui ir J. Lukošiuui atminti", - skelbia užrašas. Pernai Lietuvos Prezidento V. Adamkaus

daugiau žmonių. Jau aplanckėme Tauro, Dainavos apygardų partizanų žūties vietas, šiandieninė - trečioji. Būtų labai malonu tokiose išvykose kartu su laisvės kovų dalyviais matyti kuo daugiau įvairaus amžiaus žmonių: vietinių gyventojų, jaunimo. Nes tai - partizanų kovos, jų idėjų pagerbimas ir prisiminimas apie juos. Tokie susitikimai mus įkvepia naujiems darbams, naujoms idėjoms. Gaila, kad kitais metais daugiau dėmesio ir jėgų teks sutelkti įvyksiančiam LPKTS IX suvažiavimui. Tai pareikalas nemažai jėgų ir dėmesio. Tačiau vien šia veikla nepasiribosime, bet kuria proga atsirasime ten, kur būsime reikalingi. Lietuvoje dar daug nepažymėtų kryžiais ar atminimo lentomis vietų, kur krito partizanai, daug nepa-

gą derybos dėl narystės Europos Sąjungoje, rudenį tikriausiai būsime pakviesti stoti į NATO, o mūsų tyko vėl nauji pavojai: tai Lietuvos energetikos laipsniškas perdavimas į tos valstybės rankas, iš kurios gniaužtų visai neseniai ištrūkome. LPKTS šiais klausimais kreipėsi į Lietuvos Vyriausybę, kad svarbiausios strateginės šalies įmonės nepatektų į Rusijos rankas. Priešingu atveju mums bus primetama ir tos šalies politika, taikomos tam tikros sankcijos. Tai turėtų daryti ir miestų, rajonų LPKTS skyriai - galima pikeuoti, atvirai kalbėti ir toks mūsų išėjimas į visuomenę tikrai bus veiksmingas. Tai pagrindinis ginklas, kuriuo reikia naudotis.

Pirmininkas padėjo organizatoriams: LPKTS Ute-

Prie paminklo žuvusiems partizanams Tauragnuose

Kankinių Karalienės koplyčia. Ji pastatyta 1993 metais fundatorių - Amerikos lietuvių Marijos ir Aleksandro Žemaičių dėka. Jie pasiryžo įamžinti Jono Žemaičio bei visų žuvusių partizanų atminimą. Čia ilsisi palaikai tų, kurie žuvo kautynėse arba apie jų žūtį yra žinoma, o palaikų iki šiol nerasta. Prieš 50 metų toje vietoje buvo žvyrduobės, į kurias vertė sušaudytų partizanų kūnus. Lentele įrašyti ir karių-savanorių vardai.

Lyg nepajudinama uola stovi paminklinis akmuo, skirtas Vytauto apygardos vadui Vincui Kauliniui bei Šmėklos būrio Liūto rinktinės partizanams: A. ir B. Bivainiams, A. Guobužui, V. Pakalniui, N. Valančiūnui, ryšinininkui D. Siručiuui atminti. Apie Vincą Kaulinį kalbėjo jo jaunystės draugas.

Žiūri į monumentą ir galvoji: kokie naivūs tada buvo budeliai manydami, kad jei sunaikins žmones fiziškai, ištrins juos ir iš mūsų atmin-

siekis nebuvo veltui. Šiandien mes kuriame naują gyvenimą.

Paindrės kaimas, Antazavės šilas, Labanoro giria, Černaučižna, Vilkabrukliai, Derviniai... Tai kruvinų susirėmimų vietos. Vienas suspėjome aplankyti, kitas prisiminė kalbėjusieji. Atvykę aplankyti partizanų žuvimo vietų žmonės dėjo gėlių, degė žvakeles, meldėsi.

Šilo mūšis

Apie Antazavės šilę, prie Vinčežerio aukštumėlėje, įrengtą partizanų žeminę ir kitas slaptavietes ir įvykius, susijusius su šiomis vietomis, būtina parašyti kiek išsamiau. Šilo mūšis (1944 12 24) - tai pirmos kautynės Vytauto apygardoje. Šiose kautynėse partizanai įveikė reguliariosios sovietų kariuomenės dalinius. Gerai įrengtoje žeminėje ir mažesniuose bunkeriuose buvo apie 80 partizanų ir tik vienas iš jų - J. Kairys žuvo. Tada per susišaudymą buvo nukauta daug kruvinių skerdynių organizatorių

Žeminė Antazavės šilė

Išvykos aptarimas. Kalba LPKTS pirmininkas P. Jakučionis

dekretu narsus kovotojas M. Kazanas (po mirties) apdovanotas Vyčio kryžiaus IV laipsnio ordinu.

Saulėi kryptant vakarop išvykos dalyviai lankėsi Dusetose. Vidurinės mokyklos salėje buvo aptartas renginys, išklaudyti pasisakymai. LPKTS pirmininkas P. Jakučionis apibendrinamas renginį sakė:

- Džiugu, kad tokie renginiai kaip šis sukvičia vis

minėtų partizanų rėmusių žmonių. Visa tai teks padaryti mums. Tad vėl atsiras naujų objektų, kuriuos lankysime su tokiu pat dėmesiu ir pagarba kaip šiandien. Tai vertybės, kurias privalome saugoti ir perduoti ateities kartoms.

Apie laisvę privalome galvoti kasdien, puoselėti jos idėjas, nes jei bent minutei užmiršime tai, laisvės galime ir nebeteikti. Jau eina į pabai-

nos skyriui, jo pirmininkui V. Bliznikui, Dusetų sk. pirmininkei O. Klabienei, ir visiems talkinusiems už surengtą išvyką.

Dusetų skyriaus tremtinių choras padainavo keletą dainų. Žmonės dar ilgai tą vakarą šnekučiausi prie vaišių stalo ir kiekvienas vylėsi kitąmet vėl susitikti panašiam renginyje.

Aušra ŠUOPYTĖ
Jono IVAŠKEVIČIAUS nuotr.

Ką mes žinome apie juos?

Tęsiame aukų sąrašą, pradėtą spausdinti 2000 06 08 savaitraštyje "Tremtinys" Nr.22-22a (404)

Maskvoje leidžiama politinių represijų aukų Atminimo knyga. Redakcinė kolegija, vadovaujama L.A. Golovkovos, parengė penktąjį leidinį, kurį pavadino "Butovo poligonas".

Butovo - tai pietvakarinis Maskvos priemiestis, esantis už 5 kilometrų nuo žiedo Varšuvos greitkelyje. Šioje teritorijoje pagal vidaus reikalų narkomo Ježovo įsakymą 1937-1938 m. buvo sunaikinta apie 70 tūkst. vadinamųjų nacionalų. Knygoje įrašytos 14982 žmonių pavardės. Žuvusieji nuo NKVD budelių rankų buvo gimę Lenkijoje, Gudijoje, Ukrainoje, Vokietijoje, Suomijoje, Baltijos šalyse ir kitur.

Kaip šie žmonės pateko į SSRS? Didelė dalis čia liko gyventi po Pirmojo pasaulinio karo, kiti atvyko ieškoti darbo, patikėję Sovietų sąjungoje skleidžiama propaganda. Trečiuosius "motina" Rusija prigludė kaip politinius emigrantus. Tūrėdami darbą, būstą, galimybę mokytis ir kurti nacionalinių mažumų bendrijas, šie žmonės socialistinei santvarkai buvo lojalūs. Tačiau realus gyvenimas iliuzijų pilis pamažu griovė. Į gilėjančią ekonomikos ir ideologijos prieštarą pirmiausia sureagavo būtent šie žmonės, save laikę sąmoningais piliečiais.

SSRS represinis aparatas veikė nuo 1917-ųjų revoliucijos. Jos aktyvumas sustiprėjo ir pasiekė apogėjų 1937-1938 m. Tada Maskvos tarybos prezidiumas panaikino Lietuvos, Latvijos, Estijos, Suomijos bei kitų nacionalinių mažumų įkurtus klubus. Areštų banga užliejo tuos, kurie turėjo užsienietiškas pavardes ir buvo kilę iš kaimyninių Vakarų valstybių. Bemaž visiems buvo taikomas standartinis kaltinimas - kontrrevoliucinė veikla, antisovietinė propaganda, šnipinėjimas. Nuosprendis buvo tik vienas - mirties bausmė.

Spausdiname represuotųjų sąrašą. Šie žmonės gimė arba kurį laiką gyveno Lietuvoje, o 1937-1938 m. Maskvos priemiestyje Butovo buvo sušaudyti.

Davidaitis Viktoras, Kazio, g. 1894 m. Vilniuje (lietuvis), statybos techniko dėstytojas;

Davidaitis Kazimieras, Kazio, g. 1898 m. Baitanių k., Šiaulių apskr. (lietuvis), Operetės teatro direktoriaus padėjėjas;

Drobovič Josif, Josifo, g. 1897 m. Ogonių k., Zarasų valsč. (lenkas), kelių statybos darbininkas;

Dranevič Mykolas, Prano, g. 1894 m. Armatiškių k., Zarasų valsč. (lenkas), Čiukotkos aviabūrio vyr. aviamechanikas;

Dūda-Mačiūnas Bronius, Jeronimo, g. 1894 m. Rygoje (lietuvis), batsiuovys;

Gailevičius Ferdinandas, Povilo, g. 1890 m. Petrograde (Šiauliuose) (lietuvis). "Mosavtotrans" autobuso parko vairuotojas;

Chackelson Paja, Naumovo, g. 1902 m. Skuode (žydė). JAV KP narė. Žurna-

lo "Teatr" vertėja;

Christoforov Aleksandr, Aleksandro, g. 1889 m. Vilniuje (gudas). Transporto valdybos NKTP grupės vadovas;

Chvoles Abelis, Josifo, g. 1890 m. Vilniuje (žydė). Tipografijos "Mosknyga" surinkėjas;

Efroimson Genach, Maušo, g. 1912 m. Vilniuje (žydė). Gamyklos Nr.69 technikos konstruktorius;

Dzedziul Sergej, Vikento, g. 1907 m. Vilniuje (lenkas);

Irvin Džo, Adomo, g. 1898 m. Babelnikų k. (lietuvis). VKP(b) narys. Anykščių vagonų gamyklos frezuotojas;

Jablonskij-Spadzskij Petras, Mamerio, g. 1875 m. Vilniuje (lenkas). Liuberčių gamyklos transporto skyriaus viršininko padėjėjas;

Jacevič Josif, Ivano, g. 1889 m. Solių k., Ašmenos valsč. (lenkas). VKP(b) narys. Autobazės "Mosžilsnab" mechanikas;

Jankovskij Albertas, Eduardo, g. 1900 m. Vilniuje (lenkas). VKP(b) narys;

Jankūnas Marcijonas, Vikento, g. 1890 m. Melovido k., Kauno gub. (lietuvis). Propagandistų mokyklos lektorius;

Juršo Milton, Ivano, g. 1870 m. Ašmenoje (lenkas);

Karmaza Viktoras, Famičiaus, g. 1900 m. Pelegrindos k., Švenčionių valsč. (lietuvis). Šaltkalvis;

Kliaus Jonas, Jono, g. 1894 m. Žagarėje (latvis). Plieno liejyklos "Elektrostal" darbininkas;

Knicis Albertas, Jono, g. 1882 m. Šiaulių gub. (latvis). Tiekimo skyriaus grupės vadovas;

Kurapka Jakovas, Jono, g. 1880 m. Medikonių k., Panevėžio apskr. (latvis). VKP(b) narys. Audinių mašinų gamyklos darbininkas;

Kvietkauskas Aleksandras, Maksimo, g. 1891 m. Radviliškyje (lietuvis). Dedovo fabriko statistas;

Levša Stanislovas, Antano, g. 1888 m. Misliovkos k., Zarasų valsč. (gudas). Elektromonteris;

Malerevičius Vikentij, Kazio, g. 1894 m. Baltūnų k., Trakų valsč. (lenkas). VKP(b) narys. "Mostramvajtrest" centrinio sandėlio sargas;

Maskoliūnas Jonas, Danieliaus, g. 1885 m. Titkonių k., Panevėžio apskr. (lietuvis). VKP(b) narys. Kaučiuko gamyklos dispečeris;

Michailova-Šofman Anna, Aponovo, g. 1908 m. Vilniuje (žydė). Fabriko "Krasnaja Roza" laborantė;

Mileris Michailas, Jono, g. 1892 m. Pojandro k., Raseinių valsč. (lietuvis). Serpuchovo gamyklos brigadininkas;

Mnichavičius Nikolaj, Konstantino, g. 1898 m. Tomske (lietuvis). Geležinkelio tarnybos sąskaitininkas;

Narbutas Jonas, Antano, g. 1888 m. Raseiniuose (lietuvis). Valdybos "Promstrojmaterialy" instruktorius-metodininkas;

Narkevičius Jonas, Jono, g. 1892 m. Kaune (lenkas). Gamyklos "Proletarskij trud" brigadininkas-automatininkas;

Naumovičius Aleksandras, Jakovo, g. 1889 m. Sinevos k., Ašmenos valsč. (lenkas). Serpuchovo plytų gamyklos vyr. buhalteris;

Nečiuškin Adam, Sigizmundo, g. 1887 m. Osovityų k., Zarasų valsč. (lenkas). Gamyklos Nr.203 apsaugos viršininkas;

Petrovskij Nikolaj, Adomo, g. 1892 m. Kamiliškių k., Švenčionių valsč. (gudas). Kontoros "Oboronsnabsyt" vyr. inspektorius;

Pščiolka Eugenijus, Izidoriaus, g. 1891 m. Vilniuje (lietuvis). Barybinsko urėdijos technikas-miškininkas;

Prūdenica Aleksandras, Osipo, g. 1883 m. Suporosto Slabadohe, Ašmenos valsč. (lenkas). Beskidnikovo odų gamyklos meistras;

Ptašinskij Grigorij, Nikolajevo, g. 1901 m. Vilniuje (rusas). Statybos kombinato darbuotojas;

Rakovskij Ivan, Josifo, g. 1897 m. Švenčionyse (lenkas). Gamyklos NKOP Nr.1 šlifautojas;

Rimkus Kazimieras, Juozo, g. 1896 m. Kunikiškių k., Rokiškio valsč. (lietuvis). VKP(b) narys. "Metrostroj" butų valdybos tiekimo skyriaus viršininkas;

Rybinskij Josif, Romualdo, g. 1890 m. Vilniuje (lenkas). Eksperimentinių dirbtuvių "Sojuzlaborreaktiv" šaltkalvis;

Rimša Jonas, Jono, g. 1897 m. Raseinių valsč. (lietuvis). "Dinamo" gamyklos darbininkas;

Rogovin Michail, Josifo, g. 1899 m. Vilniuje (žydė). Ačkasovo veislinio ūkio veterinarijos gydytojas;

Rumšas Tadas, Petro, g. 1896 m. Gedikių k., Raseinių valsč. (lietuvis). VKP(b) narys. Gamyklos Nr.1 sandėlio viršininkas;

Savič Anton, Aleksandro, g. 1896 m. Kaune (lenkas). VKP(b) narys. Gamyklos Nr.46 cecho viršininkas;

Selickij Viktor, Nikodemo, g. 1889 m. Braslove, Kauno gub. (lenkas). VKP(b) narys. Vairuotojas;

Selickij Feliks, Nikodemo, g. 1895 m. Braslove, Kauno gub. (lenkas). Autobazės "Vodtorgpit" šaltkalvis;

Serebriakov Georgij, Fiodoro, g. 1900 m. Vilniuje (žydė). "Gutap" ekonomistas;

Skirka Kazimieras, Kazimiero, g. 1896 m. Kirsnokiškės k., Marijampolės valsč. (lenkas). Fabriko "Kraf" siaurojo geležinkelio krovėjas;

Slobkovskij Alfonsas, Aleksandro, g. 1889 m. Zarasuose (lenkas). Gamyklos "VARZ" darbuotojas, dūdų orkestro vadovas;

Slovik Andrej, Kazimiero, g. 1883 m. Ribityų k., Zarasų valsč. (lenkas). Gamyklos "Stankolit" darbininkas;

Sniada Jeronimas, Valentino, g. 1892 m. Lodzėje (lenkas). Lenkijos ir Lietuvos SDP narys. Skulptūrų fabriko "Moschc" sandėlio vedėjas;

Sokolovskij Demjan, Jono, g. 1892 m. Kaune (lenkas). Maskvos gamyklos Nr.46 šaltkalvis;

Sologub Andrej, Vikento, g. 1893 m. Zarudičių k., Ašmenos valsč. (gudas). Gurguolių gamyklos apsaugos viršininkas;

Strukas Vitoldas, Juozo, g. 1900 m. Panevėžyje (lietuvis). Gamyklos "Pečiat-štam" vairuotojas-mechanikas;

Strulis Viktoras, Antano, g. 1894 m. Paberžės k., Ašmenos valsč. (latvis). Tresto "Metallolom" brigadininkas;

Šaban Sergej, Filipino, g. 1897 m. Zaporocių k., Švenčionių valsč. (gudas). "Mospo" vyno-žuvies sekcijos pakuotojas;

Švilpa Stasys, Liongino, g. 1898 m. Bajorų k., Švenčionių valsč. (lenkas). VKP(b) narys. Gamyklos Nr.203 šaltkalvis-technikas;

Tovstik Ivan, Matvéjaus, g. 1906 m. Totorių k., Trakų valsč. Maskvos centrinio aerouosto aviatechnikas;

Urban Justas, Justo, g. 1881 m. Prienuose (vokietis). Dėstytojas;

Vasiljev Leonid, Aleksandro, g. 1902 m. Vilniuje (rusas). Kraštotyros muziejaus bibliotekos vedėjas;

Zenov Josif, Josifo, g. 1891 m. Vilniuje (rusas). Ostafjevo poilsio namų vyr. buhalteris.

Jonas LUKŠĖ
Kultūros klubo "Likimai"
pirmininko pavaduotojas

P.S. Vardai, pavardės, vietovių pavadinimai labai iškraipyti. Atkurti autentiškus pavadinimus labai sunku arba visai neįmanoma. Tikimės, jog skaitytojai padės ištaisyti pastebėtus netikslumus.

Informuojame

Rugsėjo 16 d. 9 val. Kauno apygardos teisme bus pakartotinai nagrinėjama buvusių saugumo agentų - Vytauto Vasiliausko ir Martinos Žukaitienės baudžiamoji byla. Joje V.Vasiliauskas ir M.Žukaitienė kaltinami kartu su kitais MGB priklausiusiais asmenimis dalyvavę žudant Lietuvos partizanus.

Kovo 4 d. Kauno apygardos teisme turėjo būti nagrinėjama ši byla. Ji iškelta Šakių apylinkės prokuratūroje (2001 04 24), nes V.Vasiliauskas ir M.Žukaitienė veikė Šakių rajone. Šiuo metu V.Vasiliauskas gyvena Tauragėje, o M.Žukaitienė - Šakių r., Griškabūdyje. Tačiau bylos nagrinėjimas buvo atidėtas neatvykus abiem kaltinamiesiems. Jie esą neatvyko dėl ligos.

Mūsų inf.

Patikslinimas

Præjusiam "Tremtinio" numeryje (rugsėjo 29 d.) P.Jakučionio straipsnyje "Startuoja referendumų maratonas" įsivėlė korektūros klaida. Antroje pastraipoje reikia skaityti: "Nors tam ryžtingai priešinosi opozicija ir Savivaldybių asociacija, nenorėdamos nureikšminti savivaldos". "Tremtinio" skaitytojų atsiprašome dėl netikslumo.

Susitiko Vorkutos lagerių kankiniai

Rugpjūčio 24 d. į Kauną rinkosi Vorkutos lagerių politiniai kaliniai. Ne itin gausus būrelis - tik 57 žmonės įgulos bažnyčioje išklause šv. Mišias, vėliau susirinko LPKTS būstinės salėje. Perskaityti pranešimai apie šalies politinį gyvenimą, artėjančius savivaldybių ir prezidento rinkimus, paliestos nūdienos aktualijos.

Buvęs Vorkutos kalinys,

dabar gyvenantis Čikagoje P.Vaičekauskas kalbėjo apie Amerikos Kongreso veiklos ypatumus, informavo apie rugsėjo 11-osios įvykius. J.Butrimas, A.Šimėnas, V.Juodsnukis, A.Kojelis, J.Juras ir kiti akcentavo artėjančių rinkimų svarbą ir ragino dešiniąsias jėgas jungtis bei balsuoti už asmenybes - gerai žinomus Lietuvoje žmones.

Daug dėmesio pasisakiusieji skyrė jaunimo problemoms, analizavo inteligentijos vaidmenį, rengiamų išvykų partizanų kovų takais svarbą. Dar ne viskas pasakyta apie 1953-ųjų Vorkutos sukilimą ir jo reikšmę mūsų tautos istorijoje, sakė susitikimo dalyvis A.Kojelis.

Antanas ŠIMĖNAS
Zenono ŠIAUČIULIO nuotr.
Vorkutiečiai susitikimo metu

Skelbimai

Rugsėjo 7 d. (šeštadienį) kviečiame paminėti Padėkos už Lietuvos nepriklausomybės ir laisvės apgynimą dieną, pagerbti žuvusių partizanų atminimą Panevėžio raj., Karsakiškio sen., Bikiškių kapinėse.

Minėjimą pradėsime 14 val. šv. Mišiomis Bikiškių koplyčioje. Po Mišių aplankysime partizanų žuvimo vietą, užsuksime į Sodelių kapines. Po minėjimo - suneštinė vakarienė. Dalyvaus Šukionių kaimo kapela, Panevėžio šaulių rinktinės mišrus choras.

Rugsėjo 10 d. 17 val. Kaune, Jėzuitų bažnyčioje, bus aukojamos šv. Mišios už a.a. Juozą ARDZIJAUSKĄ.

Rugsėjo 15 d. Marijampolės rajone vyks Pietų srities partizanų vado pulkininko S.Staniškio-Lito ir kovotojų, žuvusių už Lietuvos laisvę, pagerbimas.

13 val. šv. Mišios Daukšių bažnyčioje.

14 val. paminklo kovotojams, žuvusiems už Lietuvos laisvę, pašventinimas Gudupių kaime.

15 val. memorialinės lentos pulkininkui S.Staniškiui-Litui atidengimas jo gimtinėje - Geležinių kaime.

Rugsėjo 21-22 d. Kaune įvyks "Aušros" gimnazijos 1941 m. laidos abiturientų susitikimas berniukų gimnazijos patalpose.

Renkamės 10 val. kviečiame dalyvauti.

Vladas DAMBRAUSKAS

Rugsėjo 22 d. (sekmadienį) Raguvoje, Panevėžio raj., bus paminėta partizano Krivicko-Vilniaus žūties diena.

12 val. šv. Mišios Raguvos bažnyčioje. Po Mišių Putiliškių kapinėse, prie paminklo, įvyks minėjimas. Aplankysime Raguvos paminklą partizanams.

11 val. išvykstame iš Nepriklausomybės aikštės (Panevėžyje). Registruotis būstinėje.

Kviečiame keliauti

Rugsėjo 7 d. 8 val. "Zanavykų krašto paslaptys". 2 muziejai Lekėčiuose, Novaraisčio draustinis, Višakio Rūda, stebuklingas Švč. Mergelės Marijos šaltinis ir kt. Kaina 18 Lt.

Rugsėjo 8 d. 8 val. "Šiluva - Šilinės atlaidai". Pakeliui aplankysime Ariogalos, Raseinių bažnyčias. Kaina 19 Lt.

Rugsėjo 14-15 d. 6 val. "Latvijos pajūris. Sostinė Ryga". Liepoja, Kuldinga - senieji Latvijos miestai. Durbės mūšio vieta. Latvių kurortai. Nakvynė viduramžių pilyje. Ekskursija po Rygos senamiestį. Lido - pramogų parkas. Akvalandija. Kaina 139 Lt.

Rugsėjo 15 d. 8 val. "Abipus Nevėžio". Nobelio premijos laureatas Č.Milošas, Tėvas Stanislovas, V.Svirskis. Geografinis Lietuvos centras. Didikų Radvilų sarkofagai. Pašilių stumbrynai ir kt. Kaina 31 Lt.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Petras Čebatavičius 1920-2002

Gimė Katiliškių k., netoli Marijampolės. 1944 m. įsitraukė į kovą su okupantais - platinio pagrindinę spaudą ir atsišaukimus, namuose buvo įrengęs bunkerį-slėptuvę. Buvo partizanų ryšininku, slapyvardžiu Bananas. 1947 09 13 suimtas, nuteistas 10 metų lagerio. Kalėjo Kazachstane, Karagandoje ir kitur. 1955 m. grįžo į Lietuvą. Dirbo Marijampolės MTS šaltkalviu remontininku, po to - Automatų gamykloje šaltkalviu surinkėju, vėliau paskirtas brigadininku. Išėjęs į pensiją kelerius metus dirbo naftos bazėje. Vedęs, išaugino 2 sūnus ir dukrą.

LPKTS Marijampolės skyrius

Alfonsas Bikulčius 1923-2002

Gimė Zarasų krašte, Salake. Tėvynės rinktinės karys. Buvo pasitraukęs į Vakarus. Grįžusį 1948 m. areštavo ir nuteisė 25 m. Kalėjo Intos ir Vorkutos lageriuose. Į Lietuvą grįžo tik 1980 m., apsigyveno Kaune.

Palaidotas Jonišio kapinėse. Užjaučiame brolių ir artimuosius.

Bendražygiai ir draugai

Vladas Užgalis 1927-2002

Gimė Žadeikių k., Kretingos raj. 1951 m. visa šeima išstremta į Alarsko raj., Irkuto sr. Baigė Žemės ūkio mokyklą. 1956 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Klaipėdoje, 36 metus dirbo Bandomojoje laivų remonto įmonėje šaltkalviu. 1959 m. vedė buvusią tremtinę Ireną Mickutę. Užaugino sūnų ir 2 dukras, sulaukė 3 vaikaičių.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Klaipėdos skyrius

Stasė Gavelytė-Šimanskienė 1924-2002

Gimė Alytuje, tarnautojų šeimoje. Dirbo literatūros mokytoja ir studijavo neakivaizdiniu būdu Vilniaus pedagoginiame institute. Areštuota 1947 10 10. Kalėjo Kazachijoje. Grįžusi po 7 m. prisiglaudė pas seserį Klaipėdoje. Įsidarbino bilietau kasininke gastrolėse, po pusmečio jau buvo rekvizitininkė, vėliau - butaforė. Nuo 1962 m. vadovavo grimo cechui. Dirbo teatre 40 metų.

Palaidota gimtinėje.

Nuoširdžiai užjaučiame vyrą, artimuosius ir draugus.

LPKTS Klaipėdos skyrius

Narimantas Žutautas 1929-2002

Gimė kadrinių kariškių šeimoje. Tėvas Vladas Žutautas - prieškarinės Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas, apdovanotas Vyčio kryžiaus ordinu, motina vadovavo Trakų apskr. šaulių moterų rinktinei. Su broliu dvyniu mokėsi Kauno "Aušros" gimnazijoje, įstojo į pagrindinę jaunimo organizaciją, kurią saugumas netrukus susekė ir abu nuteisti po 10 m. lagerių. Narimantas kalėjo Džezkazgano-Rudniko lageryje. Po sukilimo išvežtas į Steplago lagerį 392/4. Grįžęs į Lietuvą baigė Kauno politechnikos institutą ir dirbo vadovaujančiuoju konstruktoriumi Kauno staklių gamykloje. Apsigynė technikos mokslų daktaro disertaciją. Atgimimo laikotarpiu kandidatavo į Atkuriamąjį Seimą. Aktyviai dalyvavo visuomeniniuose renginiuose, buvo Lietuvos politinių kalinių prezidiumo narys.

Palaidotas Vilniaus m. Rokantiškių kapinėse.

Nuoširdžiai užuojautą reiškiamo žmonai, dukroms bei 3 vaikams ir artimiesiems.

LPKS Kauno sk.

